ՀԱՅՐԵՆԻՔ

15 ՓԱՐԱ — ՕՐԱԹԵՐԹ — 15 ՓԱՐԱ

Հայրենիք ամէն օր կը հրատարակուի։ Տարեկան գինն է Պոլսոյ և գաւառաց համար վեց օսմանեան ոսկի կանխիկ. Բաժանորդութեան ծախքը մեր ... եւ վերցնելու բաժանորդաց ու կենդանութիւն։ Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր Խմբագիր Մ. Յ. Մելիքեան Պալը Ալէ ճամ-պէք թիւ 20 Տ. Ճէվիզլեան էֆէնտիի տպարանը։ Խմբագրութեան ուղղուած գիր ետ չը դարձուիր։ Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրշ. է. աւելի անգամի համար առևտրական կ'ըլլայ։

Բ. Փէշեան էֆէնտի Մասիս լրագրոյ 1882 տարւոյ դեկտեմբեր 27 թուոյն մէջ Տեսութիւն մը հրատարակած է Էջմիածնի կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ։ Այս տեսութիւնը բոլորովին հակապատկերը ըլլալով այն յօդուածոց զորս Փէշեան էֆէնտի կը հրատարակէ ժամանակէ մը ի վեր Արեւելքի մէջ, արժան կը համարինք Լոյսէն արտատպել, հետաքրքրական ճաշակ մը տալու մեր ընթերցողաց և ցուցնելու համար թէ Փէշեան էֆէնտիի գաղափարները որչա՛փ շուտ փոխուած են. . . . :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—o—

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ԵՒ ՌՈՒՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

—

Անցեալ շաբթու մէջ տեսացինք 1866ի կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ Տեղեկագրոյն հրատարակումը, զոր ամեն զգացող Հայ մեծ ուշադրութեամբ կարդաց անշուշտ։ Տ. Մատթէոս կաթողիկոսի մահէն ետքը կաթողիկոսական խնդիրն ինչ վիճակի մէջ որ ներկայացած էր ինչպէս յիշեալ Տեղեկագիրը շինող Պատ. Յանձնաժողովոյն, այժմ Տ. Գէորգ կաթողիկոսի վախճանմամբ, նոյն վիճակին մէջ կը ներկայանայ դարձեալ բոլոր ազգին, համ-րեցեալ կաթողիկոսին ինչ ինչ ազգասիրական ջանից հակառակ, կրնանք ըսել ցաւօք սրտի թէ այժմ խնդիրն աւելի մ'եւս գէշ վիճակ մը ունի. զի Տ. Մատթէոս կաթողիկոսի վախճանման առթիւ բացուած բանակցութեանց և ստացուած խոստմանց վրայ, յոյս կար թէ յաջորդին օրով անհրաժեշտ բարեփոխումները մտցուէին Պոլոժենիայի մէջ. և սակայն, 16 տարի յետոյ, այդ խոստումներ չը գործադրուած և խնդիրը նոյն կացութեան մէջ մնացած տեսնելով, դժբախտաբար կը հաստատենք մեր համոզման մէջ թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ անկախութեան, գահաւոր իրաւանց և արտօնութեանց և ներքին ինքնօրէնութեան գլխովին հակառակ տրամադրութիւններն, որք աչքի կը զարնեն Պոլոժենեայի մէջ բարեմտաբար կամ անգիտակցաբար հաստատուած կանոններ չէին, այլ թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնն հաստատապէս միտքը դրած էր ատոնց միջոցաւ տկարացնել Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Հայրապետութեան նիւթական և բարոյական իշխանութիւնն, և իւր Հայ հպատակաց Պետական Օրթոտոքս եկեղեցւոյ հետ ձուլումը պատրաստել. Եթէ այլապէս լինէր. եթէ Ռուս կառավարութիւնը զերծ լինէր իրեն վերագրուած ազգամիտ դիտումներէն, արգելք մը չկար որ Պոլոժենիայի վերաքննութիւնը, զոր ինք խոստացած էր, կատարուէր մինչեւ ցարդ։ Ըսել է թէ Պոլոժենիայի վերաքննութիւնը ձեռք բերելու յոյսն, որով 1866ի կաթողիկոսական Յանձնաժողովը շինած էր իւր Տեղեկագիր, 16 տարի յետոյ աւելի տկարացած քան թէ զօրացած է դէպքերու ընթացքովն, և այս տեսութեամբ կ'ըսենք թէ կաթողիկոսական խնդիրը Տ. Գէորգ կաթողիկոսի վախճանումէն ետքը աստիճան մ'եւս ծանրագոյն վիճակի մէջ կը ներկայանայ Ազգին։

Այս պատճառ մը չէ սակայն որ Ազգն և իւր ներկայացուցիչք վհատին։ Ընդհակառակն, խնդրոյն յարակից դժուարութիւնք առաւել ես պէտք է զմեզ գրգռուեն՝ մեր բոլոր մտադրութիւնն ոյժն, ազգասիրութիւնն ու եկեղեցասիրութիւնն այդ խնդրոյ ծառայութեան դնելու։ Ամեն միջոց պէտք է ի գործ դնել Էջմիածնայ Հայրապետութեան նախկին անկախութիւնը պահպանելու և ի բաց վանելու այն նիւթական և բարոյական հարուածներ, որոց առարկայ եղած է Ռուս կառավարութեան կողմէ, և յուսալի է որ այս ուղղութեամբ արտաքին օգնութիւն ալ գըտնենք։ Պէտք է զգուշանալ խնդիրը լոկ կրօնական երեւոյթի տակ նկատելէ. — Էջմիածնայ Հայրապետութեան անկախութեան և ներքին ինքնօրէնութեան խնդիրն Հայ ազգին համար առաջին կարգի քաղաքական խնդիր մ'է, զի ամեն խնդիր որ ազգի մը գոյութեան պայմանաց կը վերաբերի, գերազանցապէս քաղաքական խնդիր մ'է և Էջմիածնայ Հայրապետութեան անկախութիւնն ու ինքնօրէնութիւնը սերտ յարաբերութիւն ունի Հայ ազգութեան պահպանման հետ. որովհետեւ, եթէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Պետը Ռուսական Մետրապոլիտի մը դրից վերածուի, ինչպէս կը փափաքի Բեդերսպուրկի կառավարութիւնը, բոլոր ազգին համար միութեան կարեւոր կապ մը կը խզի, Հայ եկեղեցականութիւնը Ռուսիոյ ուղղակի ազդեցութեան կ'ենթարկի. Ռուսահպատակ Հայոց ազգային կրթութիւն մը ստանալն անհնար կը լինի, ըստ որում Հայրապետութեան հետ Ռուս կառավարութեան ձեռքը կ'իյնայ Հայոց վարժարաններուն հըսկողութիւնը զոր ցարդ յաջողած է իւր ձեռաց մէջ պահպանել Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Գերագոյն Պետն, և ի վերջոյ, Ռուսահպատակ Հայոց պետական Օրթոտոքս եկեղեցւոյ հետ ձուլումը ժամանակի խնդիր մը կը դառնայ և գիտենք թէ Ռուսիոյ մէջ Օրթոտոքս կրօնին յարիլն համանիշ է Ռուս ազգութեան մէջ կորսուելու։ Թէ արդէն Ռուս կառավարութիւնը Քրիստոնեայ ոչ-Ռուս ազգութիւնները կլնելու համար կրօնական միութիւնը գլխաւոր գործիք ըրած է, զայս լաւագոյն գիտենք Վրաց ժամանակակից պատմութենէն։

Այս կէտ մանրամասն Տեսութեան մը նիւթ պիտի լինի յետոյ։ Առ այժմ մեք սա ըսել կ'ուզենք թէ կաթողիկոսական խնդիրն Հայոց համար էապէս քաղաքական խնդիր մ'է միանգամայն, և թէ այս տեսութեամբ պէտք է խնամով մշակել զայն ամեն միջոցաւ։ Շաբաթ աւուր Իսթըրն Էքսբրէսի մէջ գոհունակութեամբ տեսանք այս խնդրոյ վրայ կատարեալ ծանօթութեամբ գրուած ընդարձակ յօդուած մը, որ կը համապատասխանէր մեր սա փա-

փաքին թէ կ'արժէ և պէտք է Եւրոպական մամլոյն մէջ ևս հիմնովին յուզել Էջմիածնայ խնդիրն: Էքսբրէս կըսէ թէ, «կատարելապէս հասկնալու համար այն անխուսափելի արկածներ և անհամար մեքենայութիւններ, որոց առիթ պիտի տայ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի յաջորդին ընտրութեան խնդիրն, օգտակար կը դատենք ըստ կարի համառօտիւ բացատրել Էջմիածնայ Աթոռին կայութիւնն յանցեալումն և ի ներկային, մանաւանդ հանդէպ Ռուս կառավարութեան:»

(Մնացեալը վաղը)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ Յ'ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՌՈՒՄԷԼԻ

—

Սօֆիայէն ղրկուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գոբէնհակ գացող պատգամաւորութեան և Պոլսոյ դեսպանաժողովի լուրերուն կապասեն անհամբեր:

Բազմաթիւ Գերմանացի սպաներ Ալէքսանտր իշխանին առաջարկեր են Պուլկարական բանակին մէջ ծառայութեան մտնել:

Կավրիէլ փաշա Պոլիս դառնալու հրաման առեր է: Ռումէլիի ժանտարմայի հրամանատար Զօրթըվիք Սօֆիա հասեր է: Տրիկալըքի ալ այսօր վաղը հոն կըսպասուի:

Վիտինի քաղաքապահ զօրաց մէկ մասը Սօֆիա հասեր է:

—Սերպիոյ Ազգային Ժողովը դիկտատօրական իշխանութիւն տուեր է թագաւորին, ներկայ խնդրոյ մէջ ազատութեամբ գործելու համար:

—Գարատաղի իշխանը իւր թիկնապահներէն մին Վիէննա և Բեթրոպուրկ ղրկեր է:

—Գունդ մը պահեստի զօրք 10 օր առաջ Պուրկազէն Խսլիմիա գացեր է: Պուրկազի մէջ 3000 պուլկար պատրաստ են պատերազմի երթալու: Վառնայէն 3-3000 Պուլկար ևս ի Պուրկազ կ'սպասուին:

—Պուլկարական բանակէն հրաժարող Ռուս սպաներ հեռագրով Ռուսաստան կը վերադառնան ոմանք Վառնայէն այլք Պուրկազէն շոգենաւ նստելով:

—Ֆիլիպէի ատժամեայ կառավարութեան դեր-նախագահ Տօքթէօր Զանգօֆ, և անդամ Հաճի Բէթրով մայրաքաղաքս ե-

կան յատուկ պաշտօնով:

—Թայմզ Վիէննայէն հեռագիր մը կ'ընդունի ծանուցանող թէ Աւստրիա պիտի առաջարկէ որ Պուլկարիա Սերպիոյ թողու Վիտինէն վեր Դանուբի սահմանագլխին մէկ մասը:

—Սերպիացի արմատական Պ. Փասիչ Վիտին երթալով խռովութիւն յարուցանելու կասկած հըրաւիրելով իւր վրայ, Պուլկար կառավարութեան կողմէ ձերբակալուեր է ճամբան, այս դէպքը երկու կառավարութեանց յարաբերութեան լուծման պատճառ կը նըկատուի:

—Սթանտար կը գրէ թէ Ռուսիա միշտ կ'ընդդիմանայ պուլկարական միութեան. եթէ տէրութիւնք ընդունին այս միութիւնը, Ռուսիա իշխանին գահընկէցութիւնը պիտի պահանջէ, սակայն տէրութիւնք Ռուսիոյ սոյն պահանջումը պիտի մերժեն:

—Տէյլիքրաֆէն Թանի կը հեռագրեն թէ Գարատաղ յարձակողական և պաշտպանողական դաշնակցութիւն մը պիտի կնքէ Տաճկաստանի հետ:

—Սերպիական բանակը 80 հազար հոգիէ պիտի բաղկանայ, 18 էն վեր բոլոր ուսանողք բանակին մէջ կը մտնեն:

—Ալէքսանդր իշխանին կըրտսեր եղբայր Ֆրանսուա-Ճոզէֆ Ֆիլիպէ հասեր է:

—Աւստրիոյ գահաժառանգ իշխանը Թայմզի թղթակցին յայտներ է թէ ինք կը յուսայ որ Ռումէլիի խնդիրը առանց արիւնհեղութեան վերջանայ:

—Զարը Ռումէլիի ապստամբութիւնը լսելուն պէս ուզեր է Ռուսաստան վերադառնալ, բայց որպէսզի զանազան մեկնութեանց առիթ չտայ, ի վերջոյ յետաձգեր է իւր ուղեւորութիւնը:

—Իտալիա յայտարարեր է թէ Պէրլինի դաշնադրին անեղծ մնալը կ'ուզէ, սակայն կը փափաքի որ ներկայ տագնապը առանց արիւնհեղութեան վերջանայ:

—Հելլենական կառավարութիւնը տէրութեանց դիտողութեան վրայ պատասխաներ է թէ Պուլկարական խնդրոյն ելքին կ'սպասէ, ըստ այնմ գործելու համար:

—Թայմզ կը գրէ թէ՝ եթէ Ալէքսանտր իշխանը Պուլկարական միութիւնը չ'հռչակէր, գալ տարի Սերպիոյ թագաւորը և Ալէքսանտր իշխանը գահընկէց պիտի ըլլային,և Գալքանեան պետութեանց ամենամեծ մասը Գարաքօրկէվիչի իշխանութեան ներքեւ պիտի դրուէր: Դաւադրութիւն մ'էր այս զոր Ալէքսանտր իմանալով Պուլկարական միութիւնը փութացուց:

—Պ. Կլատսթօն ի պատասխանի Ֆիլիպէէն և Պուքրէշէն ընդունած բազմաթիւ հեռագրաց նամակ մը գրելով Պուլկարիոյ մետրապօլիտին յայտներ է թէ ինքը խորհրդարանին պարզ անդամ մ'է, և սակայն երբ ժամանակը գայ, իւր կարծիքը պիտի յայտնէ այն նկատումներով զոր ունեցած է 30 տարիէ ի վեր Գալքանեան ժողովրդոց մասին:

—Ֆիլիպէէն Էքսբրէսի կը հեռագրեն թէ Ալէքսանտր իշխանը մտադիր է եղեր Ֆիլիպէ մնալ մինչեւ որ խնդիրը վերջնապէս կարգադրուի: Զանազան գնդեր Սօֆիայէն սահմանագլուխ ղրկըւեր են, ուրիշներ ալ Հասքէօյ, Հարմանլը և Եանպօլու:

—Կըսուի թէ Ռուսիա մերժեր է Պուլկարիոյ յանձնել այն փամփուշտները զոր այս վերջինը ապսպրած էր ի Ռուսիա:

—Վառնայի Մահմէտականաց ուղղեալ նամակները նախապէս դրաքննութենէ կանցնին եղեր: Պոլսէն ղրկուած լրագիրք կառավարութենէն կը գրաւուին. միայն հիւպատոսները կրնան կարդալ: Բացարձակապէս արգիլուեր է Տաճկաց հրացան կամ ուրիշ զէնք գնել, նոյնպէս արգիլուեր է Պուլկարաց իշխանապետութեան գաւառներէն դուրս ելնել: Վառնայի մէջ 4800 զինուոր մեծ ցոյց մը ըրեր են զօրանոցին առջեւ: Բազմաթիւ Ռուս սպաներ քաղաքային հագուստով ներկայ գտնուեր են: Պուլկար տիկիններ ծաղկեայ փունջեր նուիրեր են բանակին սպայից և ողջերթ մաղթեր են: Զօրագունդը Պուլկարական Ազգային երգը նուագելով Եանպօլուի ճամբան բռներ է: Կամաւորաց նոր գունդ մը և իբր 4000 հոգի պատրաստուեր են ուղեւորել Արեւելեան-Ռումէլի: Ամենուրեք կամաւորաց գունդեր կը կազմուին, բազմաթիւ երեւելիք բանակին մէջ կը մտնեն:

—Պ. Կիրս Սեպ. 29ին Պիզմարք իշխանին հետ տեսակցեր է ի Ֆրիէտրիխսրուհէ, ուսկից Գոբէնհակ գացեր է, Զարէն կոչուելով: Պ. Կիրս հոկտ. 2ին Բեթէրսպուրկ կ'սպասուէր:

—Թայմզ կըսէ թէ Պոլսոյ դեսպանական գումարումը ոչ միայն Ռումէլիի այլ և Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ խնդիրներով պիտի զբաղի: Ոչ ոք կ'ուզէ Արեւելեան խնդիրը ամբողջ երեւան հանել:

—Մայրաքաղաքիս անգղիական նորընտիր դեսպան Պ. Թաըրնթոն հրաման ընդուներ է մայրաքաղաքս գալու: Դեսպանը [...] օրէն մայրաքաղաքս պիտի հասնի[...]

—Սերպիոյ թագաւորը սեպ. 30 ին Նիշ երթալով, մեծ պատուով ընդունուեր է:

—Ֆրէմտէնպլաթ լրագրին կը[...] հեռագրեն Թըմըշվարէն թէ Գարաքօրկէվիչ իշխանը մտադիր է ընտրելի առաջարկել ինքզինքը Ռումէլիի կառավարչութեան ընդ[...] գերիշխանութեամբ Վեհ. Սուլթանին: Իշխանը Թըմըշվարէն անցեր է Պուքրէշի ճամբով Ռումանիա երթալու համար:

—Թեսաղիոյ մէջ 23000 պատրաստ զօրք ունի Յունաստան առանց պահեստի զօրքը հաշուելու:

Գրուքսէլլի զինուորական դըպրոցի Յոյն ուսանողք անմիջապէս Աթէնք դառնալու հրաման ընդուներ են:

—Եգիպտոսի նախորդ Խըտ[իւ] Իսմայիլ փաշա Վիէննա դա[...]ձեր է:

—Գանձուց առաջին շըջանա[...] քննիչ Մուսթաֆա էֆ. Գանձուց նախարարի փոխանորդ անուանուեցաւ:

—Նախարարաց ժողովը երէ[կ] արտասովորնիստ ըրաւ և օրուան խնդրոյն վրայ կարեւոր որոշումներ տուաւ: Նիստը մինչեւ գիշեր տեւեց:

—Դեսպանական երրորդ գումարման մէջ կարծեաց անհամաձայնութիւն ծագելով, դեսպ[աններ] իրենց տէրութիւններէ նոր հրահանգ խնդրեր են: Դեսպան[ներ] ցրուեր են առանց յաջորդ նիստը որոշելու:

Կը կարծուի թէ այս գումարումը դեսպանաժողովի պի[տի] փոխուի և Բ. Դուռն ալ մասնակից պիտի ըլլայ:

—Բ. Դուռը Գաղղիացի դը[...] մատէրերէն քանի մը հա[...] հազար ոսկւոյ փոխառութ[իւն] պիտի ընէ, երաշխաւորութ[իւն] ցուցնելով Զմիւռնիոյ երկաթ[...]ւոյ հասոյթը:

…ՓՆՑՅԻ՞Ն ԼՈՒՐԵՐ

…Ն · Ս · Պատրիարքը Հայոց …մ'ուղղելով Ուսումն. խոր- …յանձնարարեր է որ ազ- … ո և է ընկերութիւն չը …ացնէ մինչեւ որ ընկերու- …վերաբերեալ կանոնագ- …իրը որ Խառն ժողովոյ օ- …ուն է, հաղորդուի իրեն ։

—

…ն. ժողովը շրջաբերական …պատրաստէ մայրաքաղա- …ղ. Խորհրդոց և գաւա- …վարչութեանց ուղղեալ, …յանձնարարէ որ վարժա- …հոգաբարձութիւնք տե- …թիւն տան թէ իրենց վար- …աց մէջ քանի ուսանող և …իչք կան և ուսի՞ն վկայա- …կրօնից ուսումն ինչ վի- …մէջ է. Նոյնպէս կը պատ- …որ վարժարանաց ուսա- …շաբաթ իրիկունները եւ …առաւօտները, նոյնպէս …ն օրերը եկեղեցի յաճա- …կրօնական պարտաւորութիւնները անթերի կատարեն ։

—

Եւդոկիոյ առաջնորդ Գեր. Ներսէս վարդապետ Յովանեան երկու պայման առաջարկեր է իր վիճակը վերադառնալու համար. նախ վիճակին ընդարձակումը. երկրորդ՝ Եւդոկիոյ քաղաքին եկեղեցեաց միութիւնը ։

—

Կաթողիկոսական Յանձնաժողովը ինչպէս երէկ գրած էինք, Ղալաթիա պիտի գումարի այսօր ։ Կը կարծեմք գիտնալ թէ Յանձնաժողովոյ անդամք այս խնդրոյ մասին անհամաձայն են. ոմանք պայմանաւոր ընդունելութեան, այլք բացարձակ մերժման կողմն են ։

—

Նիկոմիդիոյ Գաւառական ընդհանուր ժողովը իր վերջին նիստին մէջ նկատողութեան առնլով Գեր. առաջնորդին հրաժարականը, յետ բաւական վիճաբանութեան միաձայնութեամբ մերժեր է զայն ։

Փափաքելի է որ Գեր. Ստեփան վարդապետ գոնէ այսուհետեւ գաւառագլուխ մնալով կեդրոնին կարեւոր գործոց կարգադրութեան նոր ոյժ մը տայ և մի քանի այցելու վարդապետներ ունենալով իր տրամադրութեան ներքեւ, անոնց միջոցաւ կարգադրէ թեմօրէից գործերը ։

—

Արժ. Տ. Միքայէլ քահանայ Յովհաննէսեան Պուքրէշէն մայրաքաղաքս գալով առջի օր, Կըրօն. ժողովոյ որոշմամբ Սէլանիկ կ'ուղեւորի անդւոյն ժողովրդեան հոգեւորական պէտքերը մատակարարելու համար ։

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ՅՕՐԻՆԵԱՑ
Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ
Գ. ՏԻՊ

Մ. Մամուրեան էֆէնտիի սոյն գործն, որու նախորդ երկու տպագրութեանց սպառումն գործոյն գեղեցկութեանն մեծագոյն առհաւատչեայն է, այս անգամ հանդիսիս տպարանէն ի լոյս ընծայուած է մաքուր տպագրութեամբ և 63 պատկերօք ։

Լեզուին կանոնաւորութիւնը և գրութեան դիւրութիւնն մասնաւոր յատկութիւն մը կուտան գործոյն, որով մինչեւ ցարդ հրատարակեալ բոլոր ընթերցանութեան դասագրքերէ անհամեմատ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ աշակերտաց ։ Սոյն ընթերցարանն այլեւ դաստիարակաց մասնաւոր ուշադրութեանն կը յանձնարարեմք ։

Գինն է 5 դահեկան ։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով ։ Կեդրոնատեղին է Բուրաստան Մանկանցի խմբագրատունը, Պոլիս Եօքլ Զապթիյէ ճատտէսի թիւ 63 ։

—

ՔԵՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԳԻՐՔԸ

Բոլորովին նոր ոճով

Ն. Տպագրութիւն Պատկերազարդ

Գին 10 փարայ

—

— 156 —

տեղ պիտի ընենք. և փոփոխակի ընկերութիւն ։

Զորուէզը փոքր է, բայց կարելի է շրջագայիլ և ծառոց շուքին ներքեւ նստիլ ։ Ծաղիկներ ալ կան, կը սիրէ՞ք ծաղիկները ։

—Շատ ։ Բայց ոչ, անոնց ամենը շատ ազուոր բաներ են ։ Եւ անկէ զատ շատ նեղութիւն պիտի պատճառեմ ։

—Դուք զիս չպիտի նեղէք, սիրունս, ընդհակառակն իմ առանձնութիւնս պիտի զուարթացնէք ։

—Բայց չէք գիտեր թէ ո՛վ եմ ես, և հազիւ հազ զիս կը ճանչնաք ։

—Կամիլէլ, գիտեմ թէ թշուառ ես, ձեր վրայ ունեցած համակրութիւնս ուրիշ կերպով պէ՞տք է ապացուցանել ։ Ո՞վ էք դուք ։ Միթէ ձեր զգացմանց փափկութիւնը արդէն ինձ յայտնած չէ՞ք ։ Միթէ ձեր գեղեցիկ աչուըներուն քաղցր նայուածքին մէջ չէ՞մ տեսներ ։ Աչուըներդ, սիրեցեալդ իմ, հոգւոյդ հայելին են, անոնք ձեր բոլոր մտածումը կը ցոլացնեն ։ Օ՛ն անդր, ձեզ սիրելու համար աւելի ճանչնալու պէտք չունիմ ։ Վերջը եթէ փափաքիք, եթէ զիս ձեր վստահութեան արժանի դատէք, ձեր պատմութիւնը ինձ կը պատմէք ։ Բայց, դարձեալ կ'ըսեմ, ինչ որ գիտեմ բաւական է, և ես հաւատարիմ եմ իմ սիրած մարդուս վրայ ։

Քաղցր և տխուր ժպիտ մը սահեցաւ մանկամարդ աղջկան շրթանցը վրայ ։

—Լաւ ուրեմն, լմնցած է այս, կ'ընդունի՞ք, ըսաւ Սօլանժ ։

— 153 —

Մանկամարդ աղջիկը գլուխը բարձրացուց ։ Իր խոնաւ աչերը Սօլանժի վրայ սեւեռեցան ։

—Եթէ բարեկամուհիներս գան, ըսաւ նա, պիտի ստիպուիմ զանոնք ընդունելու ։

—Ոչ, վասն զի հոս չը պիտի գտնեն զքեզ ։

Կամիլէլ գլուխը տխրութեամբ ցնցեց ։

—Աւա՛ղ, ես ո՛ւր կրնամ երթալ, ըսաւ նա, տառապեա՛լ ։ Աղէկ գիտեմ թէ պանդոկներ կան, ուր անկէ լաւագոյն կրնամ ըլլալ, բայց ամեն տեղ պէտք է կանխիկ վճարել, և . . .

—Դուք այլ եւս ստակ չունի՞ք ։

Կամիլէլ հառաչանք մը արձակելով աչուըները խոնարհեցուց ։

—Տղայ էք դուք, կրկնեց Սօլանժ, միթէ ես հոս չե՞մ ։ Ես զքեզ անմիջապէս սիրեցի, համակրութենէ վերջը բարեկամութիւնը կուգայ՝ և այժմ զքեզ այնպէս կը սիրեմ որ իբր թէ դուք քոյրս եղած ըլլայիք ։

—Ո՛հ, բարեսիրտ էք դուք, գիտեմ, և բոլորով սրտիւ շնորհապարտ եմ ձեզ, բայց չէի ուզեր . . .

—Զ'ուզածնի՞դ ինչ է ։

—Բեռ ըլլալ ձեզ ։

—Սիրունիկս, դուք դիւրազգածութիւն մ'ունիք, որ յիրաւի ինձ ցաւ կը պատճառէ ։ Տեսնենք, ձեր բարեկամուհին չե՞մ ես ։ Թող ուրեմն որ ըսեմ այսօրուան համար ինչ որ արդէն ըրած պիտի լինէի եթէ ձեր զգացմանց մի քանին վիրաւորել չերկնչէի ։ Դուք այլ եւս հոս չէք կրնար մնալ, ահա իրողութիւնը, վճռենք կը պահանջէ ազատ լինիլ տաղտ-

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՅ

Կ. Պօլիս Թահմիզ Լօնիւ փողոց թիւ 59

ճիշդ դէմ առ դէմ աղբիւրին

(Հաստատեալ 1 օգոստոս 1883)

—

Շատեր ազնիւ մերազնէից՝ մի քանի ձախող ձեռնարկութեանց անյաջողութեան վրայ, իրենց հաստատ կարծիք չինած էին թէ, Հայը այս տեսակ գործ չկրնար յառաջ տանիլ, այլ միայն օտարն է ընդունակ.

Այս թիւր կարծիք ջնջելու համար, վաճառատանս հաստատմանէն ցայս օր անցած ժամանակամիջոցը բաւական ապահով երաշխիք մը լինելով, յուսալից եմ թէ սիրելի ազգայնոցս կողմանէ քան զառաջինն առաւել համակիր ընդունելութիւն վայելելու բախտաւորութիւն պիտի ունենամ.

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի նպարեղէնի վերաբերեալ ամեն տեսակ ընտիր ապրանք՝ փոքր թէ մեծ քանակութեամբ, «Գուտոն ֆնով» և թէ երաշխաւորեալ վճարմունք ԿԱՆԽԻԿ են.

Մելքոն Ցէօլէքճեանց

═══

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ

Լաւագոյն քաղթօնի վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի ի գին 100 հատը 10 դհկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն Արամեան տպարան, Ցակոբեան խան 13 Կ. Պօլիս.

—o—

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ—ԴՐԱՎԱՃԱՌ

Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

—

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ իրենց վաճառատան մէջ Պահճէ-Գաբու մեծ ճամբին կարգ թիւ 46. Ֆրանս. Հայ. ամեն տեսակ Գրքեր, այլ և այլ Ագլասներ, դպրոցական ամեն տեսակ պիտոյք, Նորելուկ գրիչներ և քանոններ. վաճառատան վերաբերեալ տետրակներ և թղթեղէնք, ընտիր սիկառի թղթեր, ժօպ. հոտաւէտ «Էքսթռէ»ներ կը վաճառուին խիստ աժան գիներով, Ֆրանս. գրքերու մասին յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին.

Գործածուած գրեանք և «Թէմպ-ըր-փօսթ» կը գնուին. վաճառմունք միշտ կանխիկ.

———

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ցօրինեաց

ԽՈՐԷՆ Վ. ԳԱԲՐ. ԱՇԸԽԵԱՆՑ

—

Հրամանաւ հեղինակին Տ. Խորէնայ Եպիսկոպոս Հ. Վ. Արմաշու

—

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնէին վաւերացմամբ

—

Երկրորդ տպագրութիւն

—

Ի Նիկոմիդա
Ի տպարանի Զ. Ս. Աստուածածնի վանացն 1884

—

Տրամաբանութեան համառօտ այս դասագիրքը՝ որ 1871 թուականին տպագրուած է՝ ազգային վարժարանաց մէջ կարեւոր պէտք մը լեցնելու գործածուելով՝ սպառած և շատ տեղերէ խնդրուած էր. Հեղինակը, Արմաշու վանահայր Գեր. Խորէն սրբազան, վերստին աչքէ անցնել տպագրել տուած է.

Կը գտնուի գրավաճառաց
Գինն է (6) վեց դահեկան.

———

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Թահմիզ փողոց, աղբիւրին մօ
Թիւ 70

Այս վաճառատունս՝ որ տարիէ աւելի ժամանակէ իւր յաճախորդները գոհաց լու ջանք չէ խնայած, կը նուցանէ թէ Չինաստանի և վայի բերքերէն այս անգամ նազան տեսակ (չայ) բերել ւած է յատկապէս, և կը րէ սիրելի ազգայիններէ, մ ւանդ դաւառացի Հայ քօ օնճիներէ որպէս զի հաճին մի անգամ ի մօտոյ տեսնել ապրանքներն և փորձել թէ սակաց լաւութիւնը, և թէ ներու աժանութիւնը.

ՏԷՐ—ԽՄԲԱ
Մ. Ց. ՄԷԼԻ

— 154 —

կութիւններէ և խոչնդոտներէ, որք ձեզ պահուած են.

Ինչպէս երէկ առջի օր կ՚ըսէի, գձեզ և ոչ մէկ կերպով ապտհովութեան մէջ չ՚եմ գտներ. Ձեր դըրացիները զիս կը զարհուրեցնեն. Այս տան սենեակները բնակող մարդոց վրայ իմ ամէն կարծիքս չ՚եմ համարձակիր ձեզ ըսել, այնպիսի դէմքեր ունին որ բնաւ ինձ հաճոյ չեն երեւիր, կրնայ ըսուիլ թէ բանտի փախստականներ են. կը զարմանամ թէ ուր օրը անգամ մը հոս ոստիկանութիւնը այցելութիւն չըներ.

Դեռատի աղջիկը սարսռեցաւ.

—Բայց ոստիկանութիւնը վայրկեանէ վայրկեան կրնայ գալ, շարունակեց Սօլանժ, խորհեցէք թէ ինչ վիճակի մէջ պիտի գտնուէիք. Տեսէք, կը դողամ մտածելով որ կրնայիք չփոթուիլ գողերու եւ մահապարտներու հետ.

—Ո՛հ, կը վախցնէ՛ք զիս, մրմնջեց Կավրիէլ.

—Պէտք չ՚է որ այս նոր դժբաղդութիւնը եւս ձեզ պատահի, պատասխանեց Սօլանժ, պէտք է կատարելապէս հանգստանաք. զի պէտք ունիք. Դարձեալ կը կրկնեմ, ձեզ սպառնացող նորանոր ցաւոց և տաղտկութեանց առաջքը առնելու միակ միջոց մը կայ, այն ալ անմիջապէս այս սոսկալի տունը ձգելն է,

—Եթէ ձեր խրատուց չ՚անսայի, ձեզ նկատմամբ ապերախտ գտնուած պիտի լինէի, պատասխանեց Կավրիէլ. Ո՞ւր երթալ պէտք է, ըսէք. Դժբաղդաբար երէկ վճարեցի տանս տան և հինգ օրեայ վարձքը և պէտք պիտի ըլլայ նորէն վճարել.

— 155 —

—Լաւ գիտէք թէ դրամական խնդրոյ համար անհանգիստ լինիլ պէտք չ՚է. Բայց յանկարծ միտքս բան մը ինկաւ, սքանչելի գաղափար մը. Ինչպէս ձեզ ըսած էի, ամուսինս կորսնցնելու դժբաղդութիւնը ունենալէս ի վեր, միայնակ, և մեկուսացեալ կ՚ապրիմ, շատ հարուստ չ՚եմ, բայց փոքրիկ եկամուտ մը ունիմ, որ ապրուստի համար ինձ կը բաւէ. Ամեն տարի ամառները Անիէռ գիւղը կ՚երթամ, որ աւկէ հեռի չ՚է. Հոն փոքրիկ պարտէզով տնակ մը կը վարձեմ. Տունը քիչ մը ուրիշ բնակութիւններէ հեռի է, ծառոց մէջ ծածկուած է եւ փողոցէն անցնելով հազիւ թէ կը տեսնուի. Միայնակ ապրելով և ոչ զոք չ՚ընդունելով, վայրկեաններ կայն յորս կը ձանձրանամ. Այն ատեն է որ, ախրութիւնս փարատելու համար, թշուառութիւն մը կամ վշտակրեալ անձ մը կը փնտռեմ զայն սփոփելու համար. Միայն իմ եկամուտովս շատ բան մը չ՚եմ կըրնար ընել, բայց գթասիտ ազնիւ պարոնուհին, որուն վրայ խօսած եմ ձեզ, քսակը առատաձեռնութեամբ բացած է. Է՛հ ուրեմն, սիրելի Կավրիէլս, ահա ընելիք առաջարկութիւնս. Անիէռի փոքրիկ տունը ինձի հետ միասեղ բնակելու եկէք.

—Ի՞նչ, աղաղակեց մանկամարդ աղջիկը, կուզէք...

—Այո, ձեզի համար ալ փոքրիկ սենեակ մը կայ, ինձի համար ալ, տան և խոհարանի գործերը միա-